

Казан шәһәре Яңа Савин районының «401 нче катнаш төрдәге балалар бакчасы» муниципаль автономия лемәктәпкәчә беле учреждениясе

420103, Казан шәһәре, Ф.Амирхан ур.,
39 йорт
тел./факс: (843) 521-72-38

Муниципальное автономное дошкольное образовательное учреждение «Детский сад №401 комбинированного вида» Ново-Савиновского района г.Казани

420103, город Казань,
ул. Ф.Амирхана, дом 39
тел./факс: (843) 521-72-38

РАССМОТРЕНА И ПРИНЯТА

на заседании Педагогического совета

Протокол от 28.08.2024 № 1

УТВЕРЖДЕНА

Заведующий МАДОУ

«Детский сад №401»

комбинированного вида»
Ново-Савиновского района
г.Казани

Шикмакова Г.Н.

Приказ от 02.09.2024 № 105-О

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО ОБУЧЕНИЮ ДЕТЕЙ 4-7 ЛЕТ ТАТАРСКОМУ ЯЗЫКУ
НА 2024-2025 УЧЕБНЫЙ ГОД**

Составитель: Вахитова Ф.Г., воспитатель по обучению детей татарскому языку

г.Казань, 2024 год

1. Целевой раздел Пояснительная записка 1.1. Цели и задачи реализации программы 1.2. Принципы программы 1.3. Целевые ориентиры освоения программы 1.4. Особенности индивидуального учета результатов освоения воспитанниками программы	3-6 6 6-7 7-9 9-27
2. Содержательный раздел 2.1. Образовательная деятельность по образовательной области «Речевое развитие» 2.2. Вариативные формы, методы, средства реализации Программы 2.3. Взаимодействие с семьями воспитанников	28-31 31-33 33-35
3. Организационный раздел 3.1. Материально технические условия, созданные для реализации Программы 3.2. Организация развивающей предметно-пространственной среды. 3.3. Обеспечение методическими материалами и средствами реализации Программы 3.4. Организация режимных моментов 3.5. Особенности проведения праздников и мероприятий	35-36 36-39 40-48 49-50 51-52
Приложение к Программе (комплексно-тематический план)	

I. ЦЕЛЕВОЙ РАЗДЕЛ

Пояснительная записка (аңлатма язуы)

Балалар бакчасында рус һәм башка милләт балаларын татар теленә өйрәтү программасы

Балалар бакчасында татар теленә өйрәтү программасы (алга таба программа) “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт белем бирү стандартлары”на (РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 17.10.2013 елда 1155 нче карары нигезендә расланган) һәм Татарстан Республикасы мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “ Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы”на (Казан, 2013) нигезләнеп төзелде.

“Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законнда һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясе нигезендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларны татарчага өйрәтү программасы, укыту-методик комплекты (УМК) төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренә эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якин килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик кинәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

В основной образовательной программе ДО МАДОУ «Детский сад № 401» отражено содержание образования детей дошкольного возраста, формируемое участниками образовательных отношений с учётом климатических, национально – культурных, демографических, социально – экономических и социокультурных условий Республики Татарстан.

В Законе Республики Татарстан «Об образовании» четко определена необходимость обеспечения гуманистического, развивающего, народно-национального характера образования, связь воспитания и обучения с жизнью и национальными культурными традициями. Этнокультурная региональная составляющая (ЭРС) составлена с учетом национальных и региональных особенностей Республики Татарстан, которая предусматривает следующие направления деятельности МАДОУ № 401:

- Приобщение к истокам национальной культуры народов, населяющих Республику Татарстан
- Предоставление каждому ребенку возможность обучения и воспитания на родном языке, формирование у детей основ нравственности на лучших образцах национальной культуры, народных традициях и обычаях.

- Создание благоприятных условий для воспитания толерантной личности – привития любви и уважения к людям другой национальности, к их культурным ценностям.
- Ознакомление с природой родного края, формирование экологической культуры.
- Ознакомление детей с особенностями жизни и быта народов, населяющих Республику Татарстан, праздниками, событиями общественной жизни республики, символиками РТ и РФ, памятниками архитектуры, декоративно-прикладным искусством.

Рабочая Программа разработана в соответствии с основной образовательной программой дошкольного образования МАДОУ «Детский сад № 401 комбинированного вида» и на основе программы З.М.Зариповой, Р.Г.Кидрячевой «Обучение русскоязычных детей татарскому языку в детском саду», региональной программы дошкольного образования «Соеноч»-«Радость познания» Р.К.Шаеховой.

В МАДОУ “Детский сад № 401 комбинированного вида” обучение детей татарскому языку ведется по

- УМК: “Татарча сөйләшәбез”- “Говорим по- татарски” З.М.Зариповой, Р.С.Исаеваой, Р.Г.Кидрячевой

- УМК: “Туган телдә сөйләшәбез”- “Говорим на родном языке” Ф.В. Хазратовой, З.Г. Шарафутдиновой, И.Ж. Хабибуллиной

- В соответствии с Программой “Разноцветная планета” в обучении сюрпризным моментом дополнительно могут быть использованы герои следующих сказок:

- “Старик, медведь и лиса” – тат.нар сказка

- “Башмаки”- тат.нар.сказка

- “Мое, не трогай”- А.Ахмат

- “Камыр батыр”- тат.нар. сказка

- “Курица и утка»- М.Гафури

- «Недотепа»- тат.нар.сказка

- “Гусенок и лебеденок» А.Алиш

- «Скворцы и старый воробей» А.Алиш

- «Храбрый петух»- тат.нар.сказка

- «Хвастливая лягушка»- И. Шаймухамметов

- «Как собака хозяина искала»- А.Алиш

- «Одуванчик»- С. Гыйльметдинова

- «Белый дед»- Г.Тукай

- «Мороз, Солнце и Ветер»- М.Булатов

- «Золотое яблоко»- тат.нар.сказка

- «Умная девушка»- тат.нар.сказка

- «Котенок»- А.Алиш

- «Лиса и волк»- тат.нар.сказка

- «Гридцать сыновей»- тат.нар.сказка
- «Золотое перо»- тат.нар.сказка
- «Пастушок»- тат.нар.сказка
- «Глупый волк»- тат.нар.сказка
- «Три подарка»- тат.нар.сказка
- «Каждый по-своему прав» Х.Шариф
- «Нурьсылу»- тат.нар.сказка
- «Йузми»- тат.нар.сказка
- «Лев, лиса и волк- тат.нар.сказка
- «Рубашка из цветов»- тат.нар.сказка
- «Два жадных медвежонка»- венгерская сказка
- «Вежливый кролик» -мексиканская сказка
- «Гора смешливая, гора справедливая.- вьетнамская сказка.

Структура и соотношение частей основной образовательной программы МАДОУ №401 определены в соответствии с нормами и положениями, установленными Приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17.10.2013 г. № 1155 «Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования».

Программа составлена на основе нормативных документов:

- Федеральный закон от 29 декабря 2012 г. N 273-ФЗ "Об образовании в Российской Федерации";
- Приказ от 30 августа 2013 года N 1014 «Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам - образовательным программам дошкольного образования»;
- СП 2.4.3648-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к организациям воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи»;
- СанПиН 1.2.3685-21 «Гигиенические нормативы и требования к обеспечению безопасности и (или) безвредности для человека факторов среды обитания» глава VI
- Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 октября 2013 г. № 1155 "Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования»;
- Приказ Минтруда России №544н от 18 октября 2013 г. Об утверждении профессионального стандарта «Педагог (педагогическая деятельность в сфере дошкольного, начального общего, основного общего, среднего общего образования) (воспитатель, учитель)». Зарегистрировано в Минюсте 6 декабря 2013, № 30550.

1.1.Цели и задачи реализации Программы.

Цель: формирование первоначальных умений и навыков практического владения татарским языком в устной форме.

Задачи:

1. ознакомление с татарским (родным) языком как средством общения, развитие языковых способностей.
2. создание благоприятных условий развития детей в соответствии с их возрастными и индивидуальными особенностями.
3. формирование общей культуры личности воспитанников, развитие их социальных, нравственных, эстетических, интеллектуальных, физических качеств, инициативности, самостоятельности и ответственности ребёнка, формирования предпосылок учебной деятельности.
4. формирование социокультурной среды.
5. обеспечение психолого-педагогической поддержки семьи и повышения компетентности родителей в вопросах развития и образования.

1.2.Принципы Программы (Программа принциплары)

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга эзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлелек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы: аралашу, танып-белү, социальләштерү, физик культура, сәламәтлек, хезмәт, иминлек, матур әдәбият, ижади сәнгать, музыка.

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

Белем бирүне комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяжларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлай. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен

ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәрәнкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үزلәштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Рабочая Программа основывается на положениях и исследованиях отечественной психолого-педагогической науки о закономерностях развития ребенка дошкольного возраста, о личностном и деятельностном подходах в его развитии (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, А. В. Запорожец, А. Н. Леонтьев, С. Л. Рубинштейн и др.), научных исследований, практических разработок и методических рекомендаций, содержащихся в трудах ведущих специалистов в области современного дошкольного образования, иных нормативных правовых актов, регулирующих деятельность системы дошкольного образования.

Для эффективной реализации билингвальной направленности Программы реализуются следующие педагогические условия:

- формирование языковой направленности личности дошкольника на основе игрового содержания;
- подготовка педагогического коллектива к использованию учебно-методического комплекта;
- создание развивающей среды МАДОУ № 401;
- организация эффективного взаимодействия дошкольного образовательного учреждения и семьи.

1.3. Целевые ориентиры освоения Программы

В соответствии с ФГОС ДО, целевые ориентиры не подлежат непосредственной оценке, в том числе в виде педагогической диагностики (мониторинга), и не являются основанием для их формального сравнения с реальными достижениями детей. Они не являются основой объективной оценки соответствия установленным требованиям образовательной деятельности и подготовки детей. Освоение Программы не сопровождается проведением промежуточных аттестаций и итоговой аттестации воспитанников.

Объем словарного запаса для детей 4-5 лет составляет 62 слова, для детей 5-6 лет 62+45 слов, для детей 6-7 лет 62+45+60 слов, что соответствует возрастным особенностям дошкольника. Объем слов доступен для усвоения детьми, направлен на общение детей, а не только на увеличение словарного запаса.

Использование дидактических, словесных, сюжетных игр позволяет повысить качество обучения, способствует лучшему усвоению программного материала, даёт возможность усвоить лексику татарского языка, закрепить речевой материал в игровой форме, поддерживать интерес к языку. Во время игр дети повторяют пройденный материал, общаются с воспитателем на татарском языке. Разработанные рабочие тетради, анимационные сюжеты увлекают и в непринуждённой обстановке погружает ребёнка в языковую среду, где он впитывает в себя новую информацию.

В средней группе дети вопросы не задают, кроме Хэллэр ничек?, задаёт вопросы только воспитатель, к концу учебного года дети должны уметь угощать друг– друга.

В старшей группе дети должны уметь задавать и отвечать на вопросы: Хэллэр ничек? Нинди? Ничэ? Нэрсэ кирэк?, организовать сюжетные игры —Кибет—Магазин —Командир —Угостим друзей.

В подготовительной к школе группе дети должны уметь задавать и отвечать на вопросы:Хэллэр ничек? Нинди? Ничэ? Нэрсэ кирэк? Син кем? Бу кем? Бунэрсэ?Нишли? Синнишлисең? Кая барасың? организовать сюжетные игры —Кибет —Магазин, —Командир, —Угостим друзей, разговаривать по телефону.

В подготовительной группе дети самостоятельно задают друг другу, старшим вопросы, составляют диалоги, общаются. Для закрепления с детьми пройденного материала в группах воспитателям предлагаются ниже тематический план, дидактические, словесные, сюжетные игры, образцы диалогов.

Уртанчылар төркемендә уку елы ахырында, зурлар төркемендә уку елы башында “Минем өем ” проекты буенча:

1. “Минем өем” проекты буенча өйрэнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрэнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла).
2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).
3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).
4. Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.
5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау).

Зурлар төркемендә уку елы ахырында, мәктәпкә эзерлек төркемендә уку елы башында “Уйный-уйный үсәбез ” проекты буенча:

1. “Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрэнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрэнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла).
2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”, “исәнмесез”, “ сау булыгыз”).
3. Боерыкны бирә белү(кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).
4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү(Нэрсэ кирэк? Нинди? Ничэ?).
5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

Мәктәпкә эзерлек төркемендә уку елы ахырында “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча:

- 1.“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрэнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрэнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла).

2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”).
3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгер, йокла).
4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)
5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1.4. Особенности оценки развития детей

Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уртанчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәрергә мөмкин.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлегенә булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә. Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан эзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтижә ясала.

**Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының
“Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжэләрен билгеләү**

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтижә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә
		“Минем өем” проекты буенча өйрэнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрэнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, тагарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны анлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне анлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							
Нәтижэләрне билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр				Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.				
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр				Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.				
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр				Аңлый, русча җавап бирә.				

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәжәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр.

1. “Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

1. Дидактик үен "Бу кем?" (I вариант)

(Лексика: эти, эни, кыз, малай, эби, бабай)

Үен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Эни"...).

2. Дидактик үен "Кем юк?" (II вариант)

(Лексика шул ук). Үен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Эби"...)

Үенни интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәргә була)

3. Дидактик үен "Кәрзində нәрсә бар?"

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Үен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

4. Дидактик үен "Нәрсә юк?"

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклығын әйтергә тиеш. ("Алма"...). Үенни рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5. Дидактик үен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"

(Лексика: эти, эни, кыз, малай, эби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Үен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. Дидактик үен "Исемен әйтсәң бирәм"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Үен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?" - "Алма"... ; "Бу кем?" - "Эти"... Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. Дидактик үен "Серле янчык"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Үен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8. Дидактик үен "Әйе-юк"

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" - "Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, песи"...

Югары балл (2,7-3) — сүз байлыгы житэрлек, уенчык, эйберләрне үзлектән, аңлап дөрөс күрсәтә, исемнәрен айтә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә жавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча жавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә айтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек сабуллаша? (Нәрсә айтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, жыләк-жимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" айтә белүен билгели.

г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт айтә белүләрен билгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

Югары балл (2,7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрен урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә жавап бирә.

Уртачадан түбән (1-2) - аңлый, сорауга жавапны русча айтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин айтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлегә: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык “ашый” башлый. Бала боерыкны дөрөс итеп үтәп күрсәтә).

Югары дәрәжә (2,7-3) - бала боерыкны аңлап, дөрөс үти.

Уртача дәрәжә (2-2,6) - ялгыша.

Уртачадан түбән дәрәжә (1-2) - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4. Тирә-юндәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрен аңлап сөйләмдә куллану.

1. Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).

Уен эчтәлегә: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрәндәге 11 нче биремне кулланып була.

2. Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм айт" (чиста, пычрак).

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә. ("Чиста туп", "Пычрак аю" ...).
Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

3. Дидактик үен "Курчакка бүлэк".

Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүлэк итәргә куша. "Мә, зур туп", "Мә, кечкенә туп".

4. Дидактик үен "Дөрөс сана".

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

5. Дидактик үен "Ничә?".

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.
- Ничә туп? - Биш туп.

Югары дәрәжә (2,7-3) - әйберләренң сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрөс әйтә.

Уртача дәрәжә (2-2.6) - 1-2 билгесен әйтә.

Уртачадан түбән дәрәжә (1-2) - әйберләренң билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1. Уен ситүациясе "Әйдәгез танышабыз".

"Син кем?" соравына аңлап жавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исэнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2. Уен ситүациясе "Кунак каршылыбыз".

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша, эч") һәм сабуллашырга тәкъдим ителә.
Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

1. Уен ситүациясе "Кунакларны сыйла".

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.

Эш дәфтәрәндәге 16 нчы биремне кулланып була.

2. Уен ситуациясе "Бер - береңне сыйла".

(Ашамлык муляжлары кулланып)

"Угости яблоком".

- Мә, алма, аша. - Рәхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"

- Алма тәмле? - Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрәндәге 6 нчы биремне кулланып була.

3. Уен ситуациясе "Уенчыктар илендә"

1. Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.

4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

Югары дәрәжә (2,7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.

Уртача дәрәжә (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән дәрәжә (1-2) - аңлый, русча жавап бирә.

**Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының
“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү**

**1. “Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)**

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтижә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля...							
Нәтижәләрен билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр					Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.			
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр					Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.			
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр					Аңлый, русча җавап бирә.			

1. Дидактик үен “Бу нәрсә?”

(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Үен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“Аш”...)

2. Дидактик үен “Кәрзиндә нәрсә бар?”

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Үен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм жиләк-жимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

3. Дидактик үен “Нәрсә юк?”

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклығын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. Дидактик үен “Дәресең әйт”

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).

Үен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәренң исемен атый һәм күрсәтә.

Югары балл (2.7-3) — сүз байлығы житәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киёмнәр, өй жиһазлары атамаларын аңлап дәрәс күрсәтә, исеменәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлығы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.

б) Спроси как дела у Акбая.

в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.

г) Попрошайся с Акбаем.

д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

е) Попрошайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Югары балл (2.7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләренә урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирэ белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирэ белү күнекмэләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирэләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирэ һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Югары балл (2,7-3) – 8-9 сүз.

Уртача балл (2-2.6) – 5-6 сүз.

Уртачадан түбән (1-2) – 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирэ белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткөрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киёмнәр, савыт-саба, өй жиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. Дидактик уен “Нинди?”

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләренә билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

3. Дидактик уен “Ничә?”

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

4. Дидактик уен “Дөрөс сана”

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәренә санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирэләр һәм җавап бирэләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. “Ничә...?”.

Югары балл (2,7-3) – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана.

Уртача балл (2-2.6) – диалогта 2 сорауны аңлап куллана.

Уртачадан түбән (1-2) – диалогта 1 сорауны аңлап куллана.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1. Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”

“Син кем?” сорауына аңлап җавап бирүе билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).

- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. Уен ситуациясе “Күнак каршылыбыз”.

а) Тәрбияче:

- К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”
 - Мин Акбай.
 - Позови Акбая.
 - Акбай, кил монда.
- б) У Акбая сегодня день рождения. Подари свою игрушку
- Акбай, мә кызыл туп.
 - Рәхмәт
- в) Угости гостей супом или кашей.
- Мә, аш (ботка) (аша).
- г) Что бы съесть угощение попроси ложку.
- Кашык бир.
 - Нинди кашык?
 - Зур, матур, зәңгәр кашык.
 - Рәхмәт.

3. Уен ситуациясе “Кибеттә”.

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир.
- Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә?
- Ике аю.
- Мә, ике аю.
- Рәхмәт.
- Сау бул.

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2) – аңлый, русча җавап бирә.

**Уку елы ахырында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының
“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үزلәштерү дәрәжәләрен билгеләү.**

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтиҗә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәжә
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “айбат”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөггер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, төкәдим итү, инкаръ иү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							
Нәтиҗәләрен билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр					Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.			
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр					Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.			

1. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. Дидактик үен “Бу нәрсә?”

(Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, этәч, үрдәк, аю).

Үен эчтәлегә: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“бүре”...)

2. Дидактик үен “Портфельдә нәрсә бар?”

(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).

Үен эчтәлегә: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:

- Портфельдә нәрсә бар? - (“Дәфтәр бар”...)

3. Дидактик үен “Портфельдә нәрсә юк?”

Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. Дидактик үен “Дәрәсен айт”

(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңгә, аш, ботка, су).

Үен эчтәлегә: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрен атый.

Югары балл (2.7-3) — 10-14 сүз.

Уртача балл (2-2,6) – 7-9 сүз.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану

(“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”,
“Хәерле көн”, “Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.

Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була.

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.

(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).

Дидактик үен: “Командир”

Эш дәфтәрәндәге 9 нчы биремне кулланып була.

Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.

-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.

Югары балл (2,7-3) — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

Уртача балл (2-2,6) – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

1. Уен ситуацияләре:

а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)

б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисең?)

в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

2. Сюжетлы-рольле үен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә. Уен яшелчә, киёмнәр, савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. Дидактик үен “Нинди?”

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

3. Дидактик үен “Сана”.

Санау күнекмэлэрен билгелэү (1- 10 кадэр).

Югары балл (2,7-3) – сорауларны аңлап куллана.

Уртача балл (2-2,6) – аңлый, тәрбияче ярдөме белән куллана.

Уртачадан түбән (1-2) – русча жавап бирэ.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзлэр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

1. Үен ситүациясе “Әйдәгез танышабыз”

- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь?- (6 (7) яшь).

2. Үен ситүациясе “Телефоннан сөйләшү”.(диалогны сан, сыйфат, күләм берәмлеге кертеп баетырга була)

- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисең?
- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. Үен ситүациясе “Кая барасың?” (мәктәп, кафе, цирк һ.б.)

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?
- Кафега барам.
- Кафеда нәрсә бар?
- (ашамлыклар атарга мөмкин)

- Саша нишли?
- Саша бэрэңге ашый.

4. Ситуатив күнөгү.

а) Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерэм, ашыйм, эчэм, уйныйм, йөгерэм, жырлыйм, йоклыйм).

Югары балл (2,7-3) – бала сөйлэмдә актив, үзлектән сорау бирэ, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2) – аңлый, русча жавап бирэ.

**Коррекция эше өчен дидактик өстэл уеннарының
яшь үзенчәлекләре буенча бүленеше**

Уртанчылар төркеме	Зурлар төркеме	Мәктәпкә эзерлек төркеме
1. "Бу кем? Бу нәрсә?" 2. "Зур – кечкенә" 3. "Нәрсә артык?"	1. "Нәрсә артык?" 2. "Кем, нәрсә ярата?" 3. "Киёмнәр" 4. "Әйт, ул нинди?"	1. "Домино" 2. "Кем, нәрсә эшли?" 3. "Лото" 4. "Нәрсә артык?" 5. "Ничә?" 6. "Ул нишли? Мин нишлим?" 7. "Кем яши?"

**Коррекция эше өчен дидактик өстэл уеннары
(Настольно – печатные дидактические игры для коррекционной работы)**

Уртанчылар төркеме балалары өчен дидактик өстэл уеннары (средняя группа)

1. “Бу кем ? Бу нәрсә?”

Максат. Гаилә әгъзаларының, ашамлыкларның, уенчыкларның исемнәрен хәтердә ныгыту, фикерләү сәләтен үстерү, игътибарлыкларын арттыру.

Җиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. Уенда 4-5 бала катнаша ала. Балаларга буш карточкалар

бирелә. Уенчылар өләшмә карточкадагы рәсемнәр белән буш карточкаларны тутырырга тиешләр. Алып баручы рәсемне күрсәтә , балалар карточкадагы рәсемне атыйлар һәм үзләренең карточкасындагы буш урынга куялар. Кемнең карточкасы тиз тула, шул жиңүче була.

2. “Зур кечкенә”

Максат. Предметларның исемнәрен дәрәҗә итеп әйтүгә ирешү, билгеләрен дәрәҗә билгеләү күнекмәләре өстендә эшләү.

Җиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. Уенда 5-6 бала катнашырга мөмкин. Балалар үзләренә зур рәсемнәр төшерелгән карточкалар сайлап алалар. Алып баручы кечкенә рәсемнәрне күрсәтә, балалар андагы сүрәتلәрнең исемнәрен әйтәләр, билгесен атыйлар һәм үзләренең карточкасына тезәләр.

Кем беренче буш шакмакларны тутыра, шул жиңүче була.

3. Нәрсә артык?

Максат. Предметларны төркемләү күнекмәләрен, гомумиләштерүче сүзләрен һәм ижади фикерләү сәләтен үстерү.

Уен барышы. Уенда 4 бала катнаша ала. Уенчыларга дүрт рәсем төшерелгән карточкалар өләшелә. Балалар шуның кайсы артык икәнен аерып әйтергә һәм буш карточка белән каплап куярга тиешләр.

Зурларлар төркеме балалары өчен дидактик өстәл уеннары (старшая группа)

1. Нәрсә артык?

Максат. Предметларны төркемләү күнекмәләрен, гомумиләштерүче сүзләрен һәм ижади фикерләү сәләтен үстерү.

Уен барышы. Уенда 4 бала катнаша ала. Уенчыларга дүрт рәсем төшерелгән карточкалар өләшелә. Балалар шуның кайсы артык икәнен аерып әйтергә һәм буш карточка белән каплап куярга тиешләр.

2. “Кем нәрсә ярата?”

Максат. Яшелчэлэрнең һәм ашамлыкларның исемнәрен ныгыту, сыйфатларын һәм билгеләрен әйтүгә ирешү; исем белән фигыльне бәйләп жөмлө төзү.

Җиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. Уенда 6-7 бала катнаша ала. Балалар үзләренә зур карточкалар сайлап алалар. Анда гаилә әгъзалары, йорт һәм кыргый хайваннар сүрәтләнгән. Балалар ашамлык, жиләк -жимеш белән аларны сыйларга тиеш. Кечкенә карточкаларда ашамлыклар һәм яшелчә рәсемнәре.

1 вариант. Алып баручы кечкенә карточкаларны күрсәтә “Бу кем?” “Бу нәрсә?” соравын бирә. Җавап биргән бала карточканы үзенә ала.

2 вариант. Балалар рәсемнәр ярдәмендә үзләренә нәрсә яратулары турында сөйләләр.

2 вариант. Рәсемнәргә карап балалар өйдә эңиләренә ничек булышуларын сөйләләр.

3. “Киёмнәр”

Максат. Төрле ел фасылларына һәм һава торышына карап киёмнә белергә икән аңлату. Киёмнәренә ныгыту. Киёмнәргә карата сакчыл караш тәрбияләү.

Җиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. Балаларга дүрт ел фасылы сүрәтләнгән зур карточкалар таратыла. Кечкенә карточкаларда киёмнәр сүрәтләнгән. Алып баручы кечкенә карточкалар күрсәтә. Балалар киёмнәренә ныгыту, кайсы ел фасылында киергә мөмкин икән ачыклайлар. Дөрес җавап тапкан бала җиңүче була.

4. “Әйт , ул нинди?”

Максат. Предметларның билгеләрен хәтердә калдыру.

Сыйфатлар кулланып сөйләм телен баепу. Балаларның үз фикерләрен бер юнәлтә тупый белү сәләтен, хәтерен үстерү.

Җиһазлар. Савыт- саба, яшелчәләр, киёмнәр, хайваннар төшерелгән карточкалар.

Уен барышы. Уенчыларга киселгән карточкалар өлөшәләр. Анда савыт- саба, киёмнәр , уенчылар, ашамлыклар , хайваннар сүрәтләнгән.

1 вариант. Алып баручы Бу кем? Бу нәрсә? Нинди? соравын бирә. Уенчылар дөрес җавап бирсәләр , карточка аларга бирелә.

2 вариант. Бирелгән рәсемнәр кулланып гади һәм кушма жөмлөләр төзү.

Иң күп карточка җыйган уенчы җиңүче була.

7. “Тылсымлы төсләр”

Максат. Балаларны төсләргә аера белүләрен камилләштерү. Матурлыкны күрә белү, эстетик зәвык тәрбияләү.

Җиһазлар. Предметлар һәм хайваннар төшерелгән карточкалар, 6 буш карточка.

Уен барышы. Уенда 5-6 бала катнаша. Уенчылар зур карточкалар сайлап алалар. Анда төрлө төстөгө түгэрәкләр сүрәтлэнгән. Алып баручы Бу нәрсә? Нинди? сорауларын бирә. Балалар предметның төсөн атыйлар, карточкаларына туры килгән карточкаларны үзләрөнә алалар. Уен кечкенә карточкалар беткәнче дәвам итә.

Мәктәпкә эзерлек төркеме балалары өчен дидактик өстәл уеннары (подготовительная к школе группа)

1. ”Домино”

Максат. Балаларның савыт-саба, кыргый һәм йорт хайваннары турында белемнәрен ныгыту, аларның исемнәрен дәрәс әйтү; парлы сүрәтләрне дәрәс итеп жыю күнекмәләре бирү; логик фикерләү сәләтен үстерү.

Жиһазлау: таратма домино

Уен барышы. Уенда 4-5 бала катнаша. Балаларга карточкалар (домино) бүлөп бирелә. Иң беренче алып баручы карточкасын өстәлгә куя. Балалар анда нәрсә сүрәтлэнгән карыйлар һәм әйтәләр. Һәр бала үзенең карточкасыннан шундый сүрәтне эзли; әгәр туры килсә өстәлдәге карточка янәшәсенә куя.

Уен карточкалар беткәнче дәвам итә.

Уен кагыйдәсе. Карточкадагы рәсемнәрен бер-бер артлы тезеп куярга кирәк.

Кем беренче үз рәсемен тезеп бетерә, шул җиңүче була.

2. ”Кем нәрсә эшли?”

Максат. Балаларның Нишли? сорагына дәрәс җавап бирүләренә ирешү; исем һәм фигыльләрдән торган җөмлөләрне төзи белү күнекмәләрен ныгыту.

Жиһазлау: таратма карточкалар.

Уен барышы. Уенда 4-5 бала катнаша. Кешеләрнең һәм хайваннарның хәрәкәтләре тасвирланган сюжетлы рәсемнәр алына. Балалар рәсемдә сүрәтлэнгән кешенең һәм хайваннарның нәрсә эшләвен әйтә. ”Малай йоклый”, ”Әби чәй эчә” һ.б.

1 вариант. Алып баручыда карточкалар. Ул балаларга карточкаларны күрсәтә. Бу кем? Ул нишли? сорагын бирә. Җавап биргән балага карточка бирелә. Иң күп карточка җыйган бала җиңүче була.

2 вариант. Балалар карточкалар сайлап алалар, рәсемгә карап җөмлө төзиләр. Җөмләдәге сүзләр санына карап балага бәя бирелә.

3. “Лото”

Максат. Өйрәнелгән сүзләрнең дәрәс әйтелешен кабатлау. Хәтер, игътибарлылык һәм сөйләм телен үстерү.

Жиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. Уенда 7-8 бала катнаша ала. 5 зур карточка балаларга бирелә.

1 вариант Алып баручы кечкенә карточкаларны күрсәтә. Балалар карточкадагы сүрәتلәрне әйтәләр. Кемнең карточкасында ул рәсем бар, шул бала кечкенә карточканы ала. Кайсы бала беренче зур карточкаларны тутыра, шул жиңүче була.

2 вариант. Карточкадан хайваннарны, савыт – сабаны, уенчыларны күрсәтү һәм алар турында сөйләү. Табу . күрсәтү һәм алар турында сөйләү.

4. «Нәрсә артык?»

Максат. Предметларны төркемләү күнекмәләрен, гомумиләштерүче сүзләрне ныгыту; ижади күзаллауларын формалаштыру, күрү сәләтен үстерү, игътибарлылык тәрбияләү.

Жиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. 2 - 7 бала катнаша ала. Балалар үзләренә карточкалар сайлап алалар. Уенчылар үзләренең карточкаларында нинди предмет артык икәнен әйтергә тиешләр.

1 вариант.

Алып баручы уйнаучыларга карточкалар тарата. “Бу нәрсә?”, “ Бу кем?” - дигән сораулар бирә. Уйнаучылар һәр рәтгәгә рәсемнәрнең исемнәрен әйтеп чыгалар. Соңыннан дүртенче рәсемнең кайсы артык икәнен әйтәләр.

2 вариант.

Балалар үзләренә карточкалар сайлап алалар. Алып баручы

Нәрсә ? Нинди? сорауларын бирә; уенчылар карточкаларына карап җавап бирәләр.

5. “Ничә”

Максат. 10 га кадәр санау күнекмәләрен камилләштерү. Саннарның сөйләм телендә кулланышын активлаштыру.

Жиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. Уенда 5-6 бала катнаша ала. Балаларга саннар төшерелгән карточкалар таратыла. Кечкенә карточкаларда рәсемнәр сүрәтләнгән. Алып баручы кечкенә карточканы балаларга күрсәтә. Мәсәлән: бер курчак булган рәсемне - берле саны янына куя, ун этәчне - ун саны янына урнаштыра.

6, “Ул ни эшли? Мин нишлим?”

Максат. Фигыльләрне дәрәҗәләп әйтеп исем белән төрләндрүдә күнектерү. Танып – белү һәм мөстәкыйльфикерләү эшчәнлеген үстерү.

Жиһазлау: Зур һәм таратма карточкалар.

Уен барышы. Уенда 3-4 бала катнаша ала. Уртага исемне аңлаткан карточка куела, балалар ук кайсы фигыльгә күрсәтә, шуны исем белән кушып җөмлә төзиләр.

2. СОДЕРЖАТЕЛЬНЫЙ РАЗДЕЛ

2.1 Образовательная область «Речевое развитие».

Татар теленә өйрәтү программасы өч проектны һәм аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала:

“Минем өем” проекты (4-5 яшь).

Максат: Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.

- Бурычлар: 1. Сүз байлыгы булдыру, сөйләмдә активлаштыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зиһен үстерү.
3. Бер – беренче тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшь).

Максат: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.

- Бурычлар: 1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшь).

Максат: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләрен төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

- Бурычлар: 1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләрен өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртүгә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

“Минем өем” проекты (4-5яшьлек балалар өчен)

Лексик минимум – якынча 62 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: эти, эни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- гаилә

- ашамлыктар
- уенчыктар
- саннар

Тематик план.

Гаилә – 12 сәгать
Ашамлыктар – 9 сәгать
Уенчыктар – 23 сәгать
Саннар - 6 сәгать
Кабатлау - 15сәгать

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшьлек балалар өчен)

Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинка, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз).

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- яшелчәләр
- ашамлыктар
- савыт- саба
- киёмнәр
- шәхси гигиена
- өй җиһазлар
- бәйрәм “Туган көн”
- бәйрәм “Сабан туй”
- Урганчылар төркемендәге темалар(гаилә, ашамлыктар, уенчыктар, саннар) ел дәвамында кабатлана.

Атнага 25 шәр минутлык 3 эшчәнлек оештырыла.

Тематик план.

Кабатлау – 2 сәгать
Яшелчэләр – 21 сәгать
Ашамлыктар – 7 сәгать
Савыт-саба - 6 сәгать
Киёмнәр - 8 сәгать
Шәхси гигиена – 4 сәгать
Өй жиһазлары – 3 сәгать
Бәйрәм “туган көн” – 9 сәгать
Бәйрәм “Сабантуй” - 6 сәгать

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты

6-7 яшьлек балалар (мәктәпкә әзерлек төркеме) өчен якынча 60 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгәр, йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың?(пассив сүз)

Проектның эчтәлеген уртанчылар, зурлар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашуга корылган.

Атнага 30 ар минутлык 3 эшчәнлек оештырыла.

Тематик план

Танышу – 6 сәгать
Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? – 5 сәгать
Нишли? Нишлисең? – 64 сәгать
Әкият дөньясы - 6 сәгать
Кабатлау - 17 сәгать

2.2. Вариативные формы, методы и средства реализации Программы

Особенности осуществления образовательного процесса при реализации Программы

В основе организации образовательного процесса определен развивающий принцип с ведущей игровой деятельностью, а решение программных задач осуществляется в разных формах совместной деятельности взрослых и детей, а также в самостоятельной деятельности детей. Конкретное содержание зависит от возрастных и индивидуальных особенностей детей, определяется целями и задачами Программы и может реализовываться в различных видах деятельности:

- Коммуникативная (общение и взаимодействие со взрослыми и сверстниками).
- Игровая, включая сюжетно-ролевую игру, игру с правилами.
- Познавательно-исследовательская (исследования объектов окружающего мира и экспериментирования с ними).
- Восприятие художественной литературы и фольклора.
- Изобразительная деятельность (рисование, лепка, аппликация).
- Музыкальная деятельность (восприятие песен, ознакомление с элементарными движениями танцев).
- Двигательная деятельность (подвижные игры).

Инновация – использование мультимедийности, обучения с помощью интерактивных игр, сказок, мультфильмов.

Обучение родному (татарскому) языку начинается в первой младшей группы (с 2-х лет) и проводится воспитателем, владеющим татарским языком в форме игры в рамках режима дня.

Начиная со средней группы, вводится обучение детей татарскому (родному) языку. В средней группе организация образовательного процесса по проекту «Минем өем» проводится в режимных моментах с учетом утреннего отрезка времени, прогулки и вечернего отрезка времени 2 раза в неделю. В старшей группе по проекту “Уйный – уйный үсәбез” – 1 раз в неделю в форме организованной образовательной деятельности (ООД) и 1 раз в неделю в режимных моментах с учетом утреннего отрезка времени, прогулки и вечернего

отрезка времени. В подготовительной группе по проекту “Без инде хэзер зурлар, мэктэпкэ илтэ юллар”– 2 раза в форме ООД и 1 раз в режимных моментах с учетом утернного отрезка времени, прогулки и вечернего отрезка времени.

В режимные моменты используются дидактические, развивающие, хороводные, настольные, сюжетно-ролевые игры, словесные упражнения, театрализованная деятельность, использование предметов-заместителей, рисование сюжетов, игры-забавы, чтение художественной литературы. Для закрепления пройденного материала для воспитателей гшрупп предлагается обучающий игровой материал.

Воспитатели групп создают языковую среду для общения с детьми в течение дня с целью закрепления изученного материала ООД..

Методы реализации Программы

1. Имитация и звукоподражание
2. Объяснение и показ артикуляции,
3. Сопоставление звуков родного и неродного языка
4. Работа с предметами (составление диалога с игрушкой, участие в играх и сказках)
5. Работа с рисунками (описание, диалог)
6. Сюжетно-ролевые игры
7. Хороводные игры
8. Театрализация, инсценировка (пальчиковый театр, костюмы, маски)
9. Подвижные игры: с мячом, игра «Командир», элементы зарядки
10. Логические и ситуативные упражнения
11. Творческие и ситуативные игры: игры, ситуации, интервью
12. Развивающие диалоги (взрослый-ребенок)
13. Прослушивание аудиозаписей (пение, повтор, показ услышанных слов на картине)
14. Просмотр мультфильмов и анимационных сюжетов.

Средства реализации Программы

1. Учебно-методические пособия, диагностический материал
2. Аудио и видео материалы (мультфильмы, анимационные сюжеты)
3. Наглядно-демонстрационный и раздаточный материал (картины, карточки)
4. Пиктограммы (символы и графика)
5. Комплекты наглядности (макеты, муляжи, игрушки)
6. Интерактивные игры

7. Рабочие тетради
15. Интерактивные игры.

Эш төрләрә һәм формалары

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләрә булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, жырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиозмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләргә ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиозмалар тыңлау, кушылып әйтү, жырлау, кабатлау, ишеткән сүзгә рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиозмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, жырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлегә өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дөфтәргә интерактив формасында.

2.3. Взаимодействие с семьями воспитанников

Семья является институтом первичной социализации и образования, который оказывает большое влияние на развитие ребенка в дошкольном возрасте. Тесное сотрудничество с семьей делает успешной работу МАДОУ и развитие самого ребенка. Только в диалоге обе стороны могут узнать, как ребенок ведет себя в другой жизненной среде. Обмен информацией о ребенке является основой для воспитательного партнерства между родителями (законными представителями) и воспитателями, то есть для открытого, доверительного и интенсивного сотрудничества обеих сторон в общем деле образования и воспитания детей.

Взаимодействие с семьей проходит в различных формах.

1.	Выступления на родительских собраниях: - «Играя, развиваем речь детей!» - «Учим татарский/родной язык, используя УМК» (средние группы) - «Обучение детей татарскому языку в условиях ДОУ» (старшие и подготовительные группы) - «Речевое общение на родном языке»- «Использование новых форм обучения детей татарскому языку» - «Интернет ресурсы в обучении детей татарскому языку»
2.	Разработка буклетов, памяток, презентации “Закрепление словарного минимума в игровой, познавательной и речевой деятельности детей”, «Изучаем татарский язык», “Изучаем родной язык”.
3.	Индивидуальные беседы и консультации по закреплению пройденного материала , о результатах работы по усвоению детьми татарского языка.
4.	Привлечение к подготовке и проведению различных мероприятий, экскурсий (Национальный музей РТ, музей изобразительных искусств, памятник Г.Тукая, достопримечательности города)
5.	Привлечение к участию в конкурсах, смотрах, выставках рисунков «Мой любимый мультфильм на татарском языке», поделок «Герои сказок Г.Тукая, А.Алиша», проектах, праздничных мероприятиях (100-летие ТАССР, земляки в период ВОВ, 75-летие победы и др.)
6.	Оформление в родительских уголках по теме проекта «Изучаем татарский язык», “Изучаем родной язык”
7.	Анкетирование родителей

8.	Дни открытых дверей: - «Международный день родного языка». (Цель: пропаганда народного наследия; воспитание уважения к народам Поволжья) - «Мы любим стихотворения Г.Тукая» - «М.Джалиль детям»

3.ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ РАЗДЕЛ

3.1. Материально-технические условия, созданные для реализации Программы по обучению детей татарскому языку.

Материально-техническое обеспечение реализации Программы соответствуют современным требованиям и нормам.

Образовательный процесс организуется в соответствии с:

- санитарно-эпидемиологическими правилами и нормативами;
- правилами пожарной безопасности;
- требованиями, предъявляемыми к средствам обучения и воспитания детей дошкольного возраста (учет возраста и индивидуальных особенностей развития детей);
- требованиями к оснащённости помещений развивающей предметно-пространственной средой;
- требованиями к материально-техническому обеспечению программы (учебно-методический комплект, оборудование, оснащение (предметы).

Функциональное использование и оснащение кабинета

Имеется:

- Стенка для раздаточных материалов и пособий
- Столы и стулья по количеству детей
- Ноутбук
- Экран
- Проектор
- Магнитная доска

- Аудио и видео материалы по УМК «Говорим по-татарски»
- Мультфильмы на татарском языке
- Игрушки
- Муляжи
- Атрибуты к театральным играм
- Конспекты ООД, консультации, сценарии праздников и развлечений
- Методлитература для всех возрастов, картотека
- Информационно-наглядный материал по НРК

3.2.Развивающая предметно – пространственная среда

Среда является важным фактором образования, воспитания и развития детей. Организация предметно-игрового пространства и развивающей предметно-пространственной среды является необходимым условием для формирования игровой и речевой деятельности ребенка. Задача педагога состоит в том, чтобы создать такую развивающую среду в кабинете и группе, которая обеспечивала бы ребенка всевозможным материалом для его активного участия в разных видах деятельности. Оборудование кабинета и группы должно быть безопасным, здоровьесберегающим, эстетически привлекательным и развивающим.

Кабинет татарского языка создан с целью способствования обучению татарскому языку и соответствует требованиям СанПиН, охраны труда, пожарной безопасности, защиты от чрезвычайных ситуаций, антитеррористической безопасности учреждения дошкольного образования.

Тел өйрәтүдә методик киңәшләр

Программада 60 ар белем бирү эшчәнлегенең конспектлары бирелгән. Ел дәвамында, тәрбияче үзе ижади якын килеп, укыту методик кулланмада бирелгән тематик планга таянып, мультфильмнар, анимацион сюжетлар, “Әкият илендә” тапшыруын кулланып, индивидуаль эшне дә кертеп, көндәлек план төзи.

Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлеге алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтезмәләр, диалоглар эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла.

Яңа сүзләрне, сүзтезмәләрне, ситуацияләрне балалар аңламаган очракта, тәрбияче рус телендә сөйли.

Пиктограммалар мәктәпкә эзерлек төркемендә, яңа сүзләр (фигыльләр) белән беренче тапкыр таныштырганда гына кулланыла.

Балаларга темадан тыш артык сүзләр, уеннар, жырлар, шигырьләр бирелергә тиеш түгел.

Бала татар телендә сүзне дәрәс әйтмәгән очракта, тәрбияче баланы тыңлап сүзнең дәрәс үрнәген бирә. Балалардан авазларның дәрәс әйтелешен катгый таләп итмәскә кирәк.

Тәрбияче сөйләмендә акцент, жирле диалект, аваз кимчеләкләре булмаска тиеш.

Тәрбияче сүзлек белән эшләгәндә татар һәм рус телләре өчен уртақ сүзләргә таяна ала.

Тәрбияче үзенең эшенә ижади яқын килергә, төрле алымнар, чаралар эзләп, аларны кулланырга тиеш.

Уқыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзләштергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яңа алымнар керту, баету хуплана.

Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш. Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлегә аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла.

Рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм эти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтижә бирә.

Сүзлек белән эшләү

Балаларны татар телендә сөйләшергә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана.

Яңа сүзләр үзләштерү процессында махсус сайлап алынган күнегүләр төп чара булып тора. Юнәлеше һәм характеры ягыннан лексик күнегүләргә икегә бүлеп карыйлар: эзерлек күнегүләре һәм сөйләм күнегүләре.

Эзерлек күнегүләре балаларны яңа сүзләргә файдаланып сөйләргә эзерли. Бу күнегүләр лексик берәмлекләргә хәтердә калдырырга ярдәм итәләр.

Сөйләм күнегүләре лексик күнегүләргә бер төре буларак, үзләштерелгән лексик берәмлекләр жирлегендә ситуацияләргә бәйлә сөйләм эшчәнлеген барлыкка китерәләр.

Яңа сүз өйрәтү төп методик алымнарның берсе булып тора:

- яңа сүз тәрбияче тарафыннан ачык, төгәл итеп күрсәтмә рәсем ярдәмендә әйтелә;
- аудиоязмадан тыңлатыла, кабатлатыла;
- ишеткән сүзне бала рәсемнән табып күрсәтә һәм әйтә;
- сүзләр тизрәк истә калсын өчен сүз кат-кат әйттерелә, аңлашылмаган очракта, аның русча тәржемәсе бирелә;
- төрле эш формаларында (пышылдап, күмәкләп, төркемнәргә бүленеп, хәрәкәтләнеп әйтеп) өйрәтелә;
- уеннар кулланып (“Ватык телефон”, “Кайтаваз”...) ныгытыла;
- яңа сүз, таныш булган сүзләр белән грамматик конструкцияләрдә ныгытыла, мәсәлән: зур туп, чиста туп;
- аралашуда кулланыла (бала өйрәнгән яңа сүзләргә, конструкцияләргә бары аралашуда аңлап куллана).

-бала теге яки бу сүзне аның төгәл мәгънәсен аңлап үзләштереп калсын өчен телдән мондый күнегүләргә үткәрергә мөмкин: *-Бу туп? - Әйе, бу туп.*

-Бу песи? (туп күрсәтелә) - Юк, бу песи.

-өйрәнелгән сүзләргә хәтердә калдыру максатыннан төрле уеннар оештырырга була: “Исемен әйтсәң бирәм”, “Мин күрсәтәм, син әйт”, “Сорап ал”, “Серле кәрзин” һ.б..

Баланың сөйләмен оештыру өчен исемнең алмашлык (мин, син, бу), сан (1 дән 10 га), сыйфат (тәм, күләм, төс, эчке сыйфатлар) һәм фигыль белән бәйләү грамматик конструкцияләре кулланыла.

Фигыль белән таныштыру боерык фигыльләрдән башлана (бар, сикер, аша һ.б.).

Уртанчылар төркемендә балаларга боерык фигыльләргә аңлап үтәүләрен тәләп ителә.

Зурлар төркемендә балалар кайбер боерыкларны үзләре бирә (сикер, аша, уйна) һәм аңлап үтиләр.

Мәктәпкә эзәрлек төркемнәрендә балалар үзлектән Нишли? Син нишлисең? сорауларын бирәләр һәм аңлап җавап кайтаралар.

Укыту методик комплектының төп асылы булып аралашуға чыгу тора. Аралашуға чыгу өчен диалогик сөйләмнең эһәмияте бик зур. Диалогик сөйләмгә өйрәткәндә гади дән катлаулыга дигән дидактик принципка таянып эшләү кулай.

Диалогик сөйләмдә иң отышлы алым – сорау-җавап рәвешендә (сорау-информация алу берәмлеге) һәм теләк белдерә торган: теләк, үтенү, тәкъдим итү, ризасызлык төсмере булырга мөмкин. Еш кына сораудан соң, әңгәмәдәшнәң җавап репликасы; килә: *Бу кем? - Бу әти; раслау рәвешендә: Бу әти? - Әти; инкарь рәвешендә: Бу әни? - Юк, бу әти.* Реплика- җавап сорау рәвешендә дә булырга мөмкин: *Нинди әти? Бу вакытта әңгәмәдәшнәң җавабы тулы да, ким дә булырга мөмкин: Матур әти; яисә: Матур.*

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга ситуатив - тематик принцип нигезендә, диалогик сөйләмне үстерү буенча түбәндәге типтагы күнегүләр тәкъдим итәргә мөмкин:

- уен ситуацияләрендә катнашу;
- тәкъдим ителгән үрнәк буенча кечкенә диалоглар төзү;
- тематик диалоглар төзү;
- сәхнәләштерүдә катнашу;
- рольләргә бүлөп сөйләү.

Диалоглар белән эшләү коммуникатив юнәлештә алып барылырга тиеш. Тәрбияче аларның балалар сөйләменә керерлек кирәкле формаларын эшләргә һәм төрле шартларда куллану мөмкинлеген исәпкә алырга тиеш. Тәрбияче, сөйләмгә эмоциональ бизәлеш өстәү өчен, төрле формаларны кулланырга; эш эчтәлегенә туры килә торган интонация, ишарәләр, мимикалардан файдаланырга һ.б. өйрәтергә тиеш.

Шул ук вакытта, диалогны сорау бирү һәм аңа җавап алу дип кенә уйларга ярамый. Балаларны диалогик сөйләмгә хас булган башка (сорау һәм җаваплардан тыш) ситуацияләр, репликалар, көндәлек аралашу формаларына да өйрәтергә кирәк.

Диалог үрнәкләре:

Исэнлэшү: *Исэнме, Оля! – Исэнме Коля.*

Саубуллашу: *Сау бул, Оля. – Сау бул Коля.*

Танышу: *Мин Оля. – Мин Коля.*

Чакыру: *Оля, кил монда.*

Рәхмәт белдерү: *Мә, курчак. – Рәхмәт.*

Сорау- унай жавап: *Син малай? – Әйе, мин малай.*

Сорау – кире жавап: *Син малай? – Юк, мин кыз.*

Ачыкмый торган сорау: *Мин кафега барам. – Нинди кафега?*

Аралашуга чыгу өчен нәтижәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар тора.

Аудиоязмалар яңа сүз өйрәтү, сөйләм үрнәкләре үзләштерү, уеннар, кыска жырлар өйрәтү, өстәл театры күрсәтү вакытларында куллану өчен төзелде. Аларны һәр эшчәнлектә куллану мөһим түгел.

Эш дәфтәрләре эшчәнлектә өйрәнелгән материалны ныгытуны күздә тотта. Дәфтәрләр белән эшлэгәндә балалар кабатлылар, бер-берсенә сораулар бирәләр, тәрбияче белән аралашалар. Балалар үзләренең эш дәфтәрләрен өйгә алып кайтып өйрәнелгән материалны кабатлы алалар. Бу дәфтәрләр белән эти-әниләр дә, төркем тәрбиячеләре дә эшли ала, чөнки биремнәр рус телендә бирелгән.

Дәфтәрдәге эшнәң нәтижәсе уртанчылар төркемендә сүзне ишетеп, аңлап, предметларны табып, парлаштырып, чагыштырып, аларның сыйфатын, санын билгеләүгә китерсә, зурлар төркемендә балаларны үзара аралашуга этәрә һәм бу мәктәпкә эзерлек төркемнәрендә дәвам итә. Иң катлаулы биремнәр мәктәпкә эзерлек төркеме өчен төзелгән. Бу төркемдә хәрәкәтне белдерүче сүзләр, яки фигуралар күп кулланыла. Балаларны ситуацияләргә куеп, сораулар биреп диалогка этәрәбез. Берүк вакытта, фигуралар боерык формада (утыр, уйна һ.б.), 2-нче зат алмашлыгына тәңгәл формада (яки утыра, укый, шуа, ашый һ.б.), һәм дә инде үзе турында 1-нче зат алмашлыгын кулланып өйрәтелә (уйныйм, утырам, барам, эчәм һ.б.). Балалар бер-берсенә, өлкәннәргә сораулар бирергә өйрәнәләр: бу нәрсә, нишли, син нишлисең, нәрсә кирәк, нинди һ.б. Жөмлеләр төзү баланың уйлавын таләп итә, чөнки алар 3-4 сүздән торалар. Мәсәлән: Аю караватта йоклый. Куян чана шуа. Песи бит юа һ.б.. Мәктәпкә эзерлек төркемендә өченче бирем жыр формасында бирелә. Бу биремнәрне интерактив такта һәм экраннарда эшләп була.

Анимацион сюжетлар балаларның белгән сүз байлыгына, яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып төзелгән. Сюжетны караганнан соң, балалар белән әңгәмәләр үткәрелә, алда өйрәнелгән уен ситуацияләрен кабатларга тәкъдим ителә.

“Татарча сөйләшәбез” укыту методик комплектына нигезләнеп эшләнгән “Әкият илендә” телевизион тапшыруын балаларны татар теленә өйрәткәндә карарга тәкъдим ителә.

В кабинетте имеются:

- Методический материал для обучения (программы, пособия)
- ЭОР (электронные образовательные ресурсы) диски

- Развивающие игры
- Раздаточные и демонстрационные материалы
- Государственная символика РФ и РТ

3.3. Обеспечение методическими материалами и средствами реализации Программы

Образовательная область	Используемые программы, методические пособия
Речевое развитие	1. Программа «Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү». З.М.Зарипова, Р.С.Исаева, Р.Г.Кидрячева. Казан, 2013 2. «Региональная программа дошкольного образования» Р.К.Шаехова. Казань 2012 «Сөөнеч- радость познания» региональная образовательная программа дошкольного образования., Р.К.Шаехова. Казань 2016 3. “Татарча сөйләшәбез”. 4- 5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик кулланма. 4. М.Зарипова, Р.С.Исаева, Р.Г.Кидрячева Казан, , 2011 5. “Татарча сөйләшәбез”. 5- 6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик кулланма. З.М.Зарипова, Р.С.Исаева, Р.Г.Кидрячева Казан 2011 6 .“Татарча сөйләшәбез”. 6- 7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик кулланма. З.М.Зарипова, Р.С.Исаева, Р.Г.Кидрячева Казан 2011 7. “Туган телдә сөйләшәбез” Балалар бакчасында татар телендә тәрбия һәм белем бирү.(Беренче кече яшьтәгеләр төркеме). Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Ж.Хәбибуллина, Казан 2012 8.“Туган телдә сөйләшәбез”. 3- 4 яшьлек балаларны туган телдә сөйләшергә өйрәтү буенча методик ярдәмлек. Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Ж.Хәбибуллина, Казан 2013 9. “Туган телдә сөйләшәбез”. 4- 5 яшьлек балаларны туган телдә сөйләшергә өйрәтү буенча методик ярдәмлек. Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Ж.Хәбибуллина, Казан 2013 10. “Туган телдә сөйләшәбез”. 5- 7 яшьлек балаларны туган телдә сөйләшергә өйрәтү буенча методик ярдәмлек. З.М.Зарипова.... Казан 2012 11. “Планирование деятельности по обучению дошкольников татарскому языку” Методическое пособие. Зарипова З.М., Р.Г.Камалова...Казан 2018 12. “Әй уйныйбыз, уйныйбыз...” К.В.Закирова, Л.Р.Мортазина. Казан 2013 13. “Балачак- уйнап- көлеп үсәр чак” К.В.Закирова, Л.Р.Мортазина. Казан 2012

	14. “Балачак аланы” К.В.Закирова Казан 2011 15. “На поляне детства” К.В.Закирова Казан 2011 16. “Үстерешле уеннар” З.М.Зарипова, Р.С. Исаева. Казан 2013 17. “Шома бас” (“Танөуй веселей”)- методик кулланма. З.Г.Ибрагимова. Казан 2012 18. “Балалар бакчасында түгәрәкләр” К.Закирова, Зәкия Лотфрахмановна. Казан 2016 19. “Матур өй” Ренат Харис. Казан 2005 20. “Жил яратучы күркә” Әхсән Баян. Казан 2000 21. “Жырлап узган жәй”- музыкаль әкиятләр. Луиза Батыр- Болгари. Кахан 2009 22. “Биктырыш” Айдар Хшлим. Казан 2008 23. “Сказки” Абдулла Алиш Казан 2008 24. “Унике сәяхәтче” К.Андерсен. Казан 2008 25. “Башкорт иленнән күчтәнәч” Ә.Сөләйманов, ...Казан 2001 26. “Винни- Пух мажаралары А.Милн. Казан 2001 27. “Аксак төлке” Нур Әхмәдиев. Казан 2009 28. “Әкиятләр” Л.Ш.Жамалетдин. Казан 2000 29. “Тысяча творческих работ педагогов и школьников к !000- летию Казани И.Р.Галиахметов, Т.М.Пономарева....Казан 2005 I том, II том

Электронные образовательные ресурсы

Мультфильмы :

Татар мультфильм:

30. “Төлке белән каз”
31. “Алтын бөртекләр”
32. “Өч кыз”
33. “Ике кыз”
34. “Бүләк кемгә”

Союзмультфильм:

35. Татар телендә мультфильмнар часть 1

36. Татар телендә мультфильмнар часть 2
37. Татар телендә мультфильмнар часть 3
38. Татар телендә мультфильмнар часть 4
39. Татар телендә мультфильмнар часть 5

Аудиозаписи, видео-приложения к учебно-методическому комплексу «Говорим по татарски» и анимационные сюжеты для детей:

40. "Минем өем"
41. "Уйный- уйный үсәбез"
42. "Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар"
43. "Балалар бакчасында әдәп- әхлак тәрбиясе"
44. "Туган телдә сөйләшәбез" 2- 3 яшь
45. "Татар әкиятләре"
46. "Танцы народов Поволжья"
47. "Жырлап- биеп уйныйбыз"
48. "Шома бас"

ИКТ-игры:

Игры по диагностике по трем проектам:

- 1.Мультимедийные дидактические игры для диагностики усвоения программного материала по УМК с русскоязычными детьми (проект "Минем өем")
- 2.Мультимедийные дидактические игры по учебному методическому комплексу(УМК) для диагностирования детей старшей группы по усвоению программного материала по татарскому языку (проект "Уйный – уйный үсәбез")
- 3.Мультимедийные дидактические игры по учебному методическому комплексу(УМК) для диагностирования детей старшей группы по усвоению программного материала по татарскому языку (проект "Уйный – уйный үсәбез")

Авторские ИКТ игры:

1. "Сыйла"
2. "Сана"

3. “Песи нишли”
4. “Бу нәрсә. Нишли?”
5. “Казанга барам”
6. “Мин жырлыым”
7. “Көз килде”
8. “Кыш килде”
9. “Яз килде”
10. “Куян кызы”
11. “Кәжә белән сарык”
12. “Чукмар, Тукмар”
13. “Өч кыз”
14. “Сертотмас үрдәк”
15. “Төлке белән каз”
16. “Ике кыз”
17. “Алсуның туган көне”
18. “Минем чалбар”
19. “Парын тап”

Игры с использованием пиктограмм:

1. “Мәктәпкә хәзерлек төркеме балаларына УМК буенча пиктограммалар кулланып эшләү өчен мулжтимедиа дидактик уеннары”
2. “Игра с пиктограммой”

**Уртанчылар төркеменә «Минем өем» укыту методик комплекты
буенча күрсәтмә, таратма материаллар**

1.А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 1 данә

	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чэй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, сабуллаша».	Һәрберсе 1 данә
	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян; 1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп; 1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	Һәрберсе 1 данә
2.А3 форматында өй рәсеме.	Өй макеты	1 данә
3. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, эби, эти, эни, малай, кыз.	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чэй, сөт.	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: бабай, эби, эти, эни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һәрберсе 15 данә
	Бармак уеннары өчен атрибутлар: бабай, эби, эти, эни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һәрберсе 15 данә

Зурлар төркеменен «Уйный-уйный үсәбез» укыту методик комплекты

буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1. Күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киёмнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә

	«Саннар» (1- 10)	Һәрберсе 1 данә
2. Таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 пәси, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә

4. Театр эшчэнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчэнлеге өчен атрибутлар.	1. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: эти аю, эни аю, бала аю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян, кәжә, этәч. өстәл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе 1 данә Һәрберсе 1 данә

**Мәктәпкә эзерлек төркеменен «Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар»
укуыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар**

1. А 4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгәрә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра, бабй йоклый.	Һәрберсе 1 данә
2. А 5 форматында таратма рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 15 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгәрә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра,	Һәрберсе 15 данә

	бабай йоклый.	
8x10 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчэ, уйный, сикерэ, йөгерэ, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай.	Һәрберсе 15 данә
15x20 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчэ, уйный, сикерэ, йөгерэ, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, этәч, тавык, үрдәк, керпе, тычкан.	Һәрберсе 1 данә
4.Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: төлке, курчак, туп, тавык, этәч, бүре, керпе, үрдәк, тычкан, эби, бабай, кыз, малай, эт, песи, эни, эти, шалкан.	Һәрберсе 15 данә
	«Шалкан» өстәл театры атрибутлары: Эби, бабай, кыз, малай, эт, песи, эни, эти, тычкан, шалкан.	Һәрберсе 1 данә

3.4. Организация режимных моментов

Продолжительность непрерывной организованной образовательной деятельности *для детей 4-го года жизни* - не более 15 минут, *для детей 5-го года жизни* - не более 20 минут, *для детей 6-го года жизни* - не более 25 минут, а для детей 7-го года жизни - не более 30 минут.

Максимально допустимый объем образовательной нагрузки в первой половине дня в младшей и средней группах не превышает 30 и 40 минут соответственно, а в старшей и подготовительной 50 минут и 1,5 часа соответственно. В середине времени, отведенного на организационно-образовательную деятельность, проводят физкультминутку. Перерывы между периодами организационно-образовательной деятельности - не менее 10 минут. Организационно-образовательная деятельность с детьми старшего дошкольного возраста может осуществляться во второй половине дня после дневного сна, но не чаще 2 - 3 раз в неделю. Ее продолжительность должна составлять не более 25 -30 минут в день.

Обучение детей татарскому (родному) языку проводится воспитателем по обучению детей татарскому языку с 4 лет. В средней группе (4-5 лет) 2 раза в неделю в рамках режима дня. В старшей группе (5-6 лет) - 1 раз в неделю проводится НОД в кабинете татарского языка, 1 раз проводится в режимные моменты в виде игр, бесед и др. В подготовительной группе (6-7 лет) - 2 раза в неделю проводится НОД в кабинете татарского языка, 1 раз проводится в режимные моменты в виде игр, бесед и др. Кроме НОД воспитатель по обучению татарскому языку проводит индивидуальную работу с детьми в режимные моменты в соответствии с циклограммой.

Воспитатели групп закрепляют материалы языкового образования, опираясь на разнообразие задач и интеграцию детских видов активности, предусмотренных Программой.

3.5. Особенности организации традиционных мероприятий, праздников

Организационной основой реализации комплексно-тематического принципа построения Программы является примерный календарь праздников и событий, тематика которых ориентирована на все направления развития ребенка дошкольного возраста и посвящена различным сторонам человеческого бытия:

- явления нравственной жизни ребенка (Дни «спасибо», доброты, друзей и др.);
- окружающей природе (вода, земля, птицы, животные и др.);
- миру искусства и литературы (Дни поэзии, детской книги, театра и др.);
- традиционным для семьи, общества и государства праздничным событиям (Новый год, Праздник весны и труда, День матери и др.);
- наиболее «важным» профессиям (воспитатель, врач, почтальон, строитель и др.);
- событиям, формирующим чувство гражданской принадлежности ребенка (День республики, День России, День защитника Отечества, Сабантуй, Навруз и др.).

При использовании плана необходимо учитывать следующее:

- рекомендуемое время проведения праздника не всегда совпадает с официальной датой празднования; в целях оптимизации организации образовательного процесса оно распределено по неделям месяца; фактическая дата проведения праздника самостоятельно определяется педагогами, реализующими Программу;
- период подготовки к каждому празднику определяется педагогами, реализующими Программу, в соответствии с возрастом и контингентом детей, условиями и спецификой осуществления образовательного процесса, промежуточными результатами освоения Программы, тематикой праздника;
- возраст детей, участвующих в подготовке и проведении праздников, формы проведения праздника, формы работы по подготовке к празднику носят рекомендательный характер;
- формы работы по подготовке к празднику детей 5-7 лет: чтение, беседы, разучивание стихотворений по теме и др.

1. Организация и проведение экскурсий

2.	Проведение недели, посвящённой дню рождения Мусы Джалиля: - Тематические занятия, посвящённые памяти поэта. - Выставка книг М. Джалиля. - Выставка детских рисунков по произведениям М. Джалиля. - Музыкально - литературная композиция на тему: «Мир стихотворений М. Джалиля»
3.	Проведение недели международного дня родного языка. Развлечение для подготовительных групп «День родного языка»
4.	Неделя, посвящённая дню рождения Г. Тукая. - Тематические занятия. - Выставка детских рисунков по произведениям Г. Тукая. - Музыкально – литературная гостиная «Тукай в наших сердцах»
5.	Конкурс рисунков, поделок по просмотренным мультфильмам на татарском языке.
6.	Развлечения
	«Международный день родного языка»
	«Нәүрүз»
	«Сабантуй»
	«Карга боткасы»